

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра англійської філології та перекладу

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИЧНА ГРАМАТИКА

спеціальність: 035 Філологія
спеціалізація: 035.04 Германські мови і літератури (переклад включно).
освітня програма: Мова і література (англійська)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Інститут філології

2016 – 2017 навчальний рік

© Матвейченко В.В., 2016

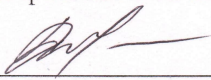
Робоча програма Практична граматики англійської мови для студентів для студентів 1 курсу за освітньою програмою: Мова і література (англійська). – 2016 року. – 50 с.

Розробники: **Матвейченко Вікторія Вікторівна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу

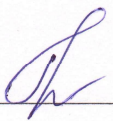
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри англійської філології та перекладу

Протокол від “ 30 ” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри англійської філології та перекладу

_____
(підпис) (Якуба В.В.)
(прізвище та ініціали)

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану. Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи

_____
(підпис) Заяць Л. І.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Морфологія. Самостійні та службові частини мови ...</i>	12
<i>Змістовий модуль II. Часи англійського дієслова у активному та пасивному станах .....</i>	12
<i>Змістовий модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова. Безособові форми англійського дієслова .....</i>	13
<i>Змістовий модуль IV. Синтаксис .....</i>	13
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Практична граматики англійської мови»	15
V. Плани практичних занять	17
VI. Завдання для самостійної роботи	34
Карта самостійної роботи студента	36
VII. Система поточного та підсумкового контролю	38
VIII. Методи навчання	40
IX. Методичне забезпечення курсу	41
X. Орієнтовні зразки вправ для модульної контрольної роботи	41
XI. Питання до заліку	42
XII. Питання до екзамену	42
XIII. Зразок екзаменаційної картки	45
XIV. Рекомендована література	46
Додаток А	48
Додаток Б	49

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У державних документах з проблем вищої освіти наголошується на необхідності формування нової генерації педагогічних кадрів, підготовленої до якісного забезпечення освітніх потреб особистості, розвитку її інтелектуального та культурного потенціалу. Вирішення цієї проблеми в сучасних умовах вимагає від вчителя глибокого усвідомлення особистісно орієнтованої парадигми освіти, творчого підходу до організації навчально-виховного процесу, комп'ютерної грамотності, володіння іноземними мовами. Значення останнього посилюється тим, що входження України у Європейський освітній простір, інтеграція нашої країни в світову спільноту, практичне приєднання до Болонського процесу підвищує попит на знання іноземної мови як засобу передачі інформації в усній і письмовій формах комунікації. За таких умов підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови є нагальною проблемою сучасної психолого-педагогічної науки і практики, до вирішення якої значною мірою можна наблизитися за умови залучення майбутніх вчителів іноземної мови до вивчення практичної граматики англійської мови у процесі професійної підготовки і професійної діяльності.

Під час написання цієї програми ми спиралися на Лист Міністерства освіти і науки України № 4.1-20/2366 від 04.07.2005 р. "Про основні завдання вищим навчальним закладам на 2005/06 навчальний рік" щодо впровадження кредитно-модульної системи, організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації, виходячи з вимог і принципів Болонської декларації; Типову програму з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання), рекомендованої Міністерством освіти і науки України і призначеної для вищих навчальних закладів освіти IV рівня акредитації, які здійснюють підготовку майбутніх вчителів англійської мови.

Курс практичної граматики є одним з основних дисциплін, який вивчається у педагогічному університеті, що зумовлено професійною значущістю знань, вмінь та навичок з практичної граматики як фахового предмету.

Цей навчальний курс є нерозривно пов'язаним з курсами практики усного і писемного мовлення та практичної фонетики. Він свого роду є пропедевтичним курсом у навчанні теоретичної граматики англійської мови на старших курсах.

В основу програми покладено такі положення:

1. Навчання іноземної мови носить професійно орієнтований характер, тому мета його і зміст визначаються в першу чергу комунікативними, пізнавальними та професійними потребами майбутнього вчителя іноземної мови.

2. Курс практичної граматики англійської мови педагогічного вузу є однією з ланок системи „школа – вуз - післявузівське навчання (підвищення кваліфікації, самоосвіта)”, продовжує шкільний курс і забезпечує підготовку до подальшої самостійної роботи в професійній сфері.

3. Оволодіння граматичною компетенцією розглядається як процес, необхідний викладачеві іноземної мови для подальшого його професійного зростання.

4. Оволодіння граматичною компетенцією здійснюється у відповідності до основних положень теорії мовленнєвої діяльності та комунікації.

5. Викладач і студент розглядаються як активні учасники навчального процесу.

6. Організація навчального процесу з вивчення практичної граматики англійської мови передбачає максимальне врахування потреб, інтересів та особистісних характеристик студента, який виступає як повноправний учасник процесу навчання, побудованого на принципах свідомого партнерства і взаємодії з викладачем, що безпосередньо пов'язано з розвитком самостійності студента, його творчої активності та персональної відповідальності за результати навчання.

Структура і зміст навчальної програми з практичної граматики побудовані відповідно з основними завданнями впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців, тобто запровадження передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, що аналогічна ECTS (Європейській кредитно-трансферній системі). Саме її розглядають як засіб підвищення мобільності студентів щодо переходу з однієї навчальної програми на іншу. Важливим аспектом запровадження кредитної системи накопичення є можливість враховувати всі досягнення студентів, а не тільки навчальне навантаження.

Загалом, визначення змістових модулів навчання з практичної граматики, узгодження кредитних систем оцінювання студентаспрямовано на вирішення ще однієї задекларованої в Болонні мети – створення умов для вільного переміщення освітян на теренах Європи.

Зміст навчання практичної граматики у Київському університеті імені Бориса Грінченка за умов кредитно-модульної системи розраховано на 2 роки на денній формі навчання Інституту філології. Протягом першого року навчання студенти денної форми навчання Інституту філології оволодівають основними граматичними знаннями, а саме: структура та утворення різних типів речень; система часо-видових форм дієслова у сфері теперішнього, майбутнього та минулого часів; граматичні категорії іменника, прикметника та прислівника; основні функції артикля; семантичні, морфологічні та функціональні характеристики модальних дієслів; неособові форми дієслова та предикативні конструкції з ними.

На другому році навчання студенти удосконалюють свої знання граматичної системи англійської мови. Це здійснюється завдяки принципу циклічності та повторення матеріалу, який вивчається на першому році. Новий граматичний матеріал другого року включає вивчення категорії способу, умовний спосіб, його значення та вживання; синтаксису як особливого розділу граматики; пунктуації в складному та простому реченні.

Значна увага приділяється розвитку здібностей студентів щодо використання граматичних структур для досягнення різних комунікативних цілей. Граматичний матеріал подається у контексті удосконалення практики мовлення, і граматичні навички формуються у вправах, які передбачають повторення мовного матеріалу. Використовується індуктивний спосіб введення граматичного матеріалу : студентам пропонується самостійно формулювати правила і знаходити закономірності, спираючись на приклади і попередній мовний досвід. Граматичні вправи

побудовано за ступенем складності: від більш контрольованих викладачем до творчих. Наголос зроблено на використанні мовних структур із комунікативною метою в завданнях проблемного характеру.

Оволодіння основами іншомовного спілкування, а саме граматиною англійської мови, передбачає досягнення студентами достатнього рівня комунікативної компетенції, яка складається з мовленнєвої, мовної та соціокультурної компетенції. Граматична компетенція є однією із складових мовної компетенції на рівні з лексичною, фонологічною та орфографічною компетенціями. Мовленнєва компетенція в аудіюванні, говорінні, читанні й письмі взаємозв'язана з мовною компетенцією, а саме включає граматичні знання і продуктивні граматичні навички, окрім лексичних і фонетичних. Наприклад, розвиток навичок усного мовлення передбачає засвоєння необхідних граматичних форм і конструкцій, які студенти повинні використовувати в процесі говоріння автоматично. Автоматичне використання граматичних засобів означає активне володіння граматичними навичками: вибір моделей речень; вибір форм і конструкцій; вибір структурних частин мови і вживання їх з повнозначними словами.

Програма базується на таких принципах:

- **ревалентність**: орієнтована на сучасні вимоги суспільства і професійні потреби студентів;
- **активність**: студенти є активними учасниками навчально-виховного процесу і несуть персональну відповідальність за свій подальший освітній і професійний розвиток;
- **розвиток особистості**: визначається важливість особистісного та інтелектуального розвитку студентів і закладаються умови для реалізації особистості;
- **професійне вдосконалення**: передбачається безперервний самостійний професійний розвиток студентів протягом життя;
- **інтегративність**: усі компоненти програми взаємопов'язані та взаємозумовлені.

Метою навчальної дисципліни "Практична граматики" є ознайомлення студентів з основними поняттями і категоріями системи сучасної граматики англійської мови, практичне вживання мови та формування мовленнєвих навичок і вмінь; формування вмінь оперування понятійним апаратом практичної граматики; розвиток граматичної компетенції студентів, яка складовою мовної компетенції; окреслення шляхів практичного застосування отриманих знань, умінь і навичок з практичної граматики.

Завдання курсу:

- підготувати майбутніх учителів англійської мови до педагогічної діяльності з урахуванням принципів гуманізації та демократизації освіти;
- забезпечити засвоєння студентами систематичних знань з практичної граматики;
- навчити студентів: вільно користуватися англійською мовою у професійних, наукових та інших цілях; володіти чотирма видами мовленнєвої діяльності на відповідному рівні; знати синтаксичні, морфологічні правила і закономірності

англійської мови; удосконалювати мовленнєву підготовку шляхом використання автентичних англомовних матеріалів.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання з граматики в практичній діяльності;
- розуміти різноманітні граматичні структури і розкривати імпліцитну інформацію;
- ефективно і гнучко використовувати знання з граматики в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування;
- висловлюватися з необхідним ступенем деталізованості й тематичної складності, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності на синтаксичному рівні.

Основною формою організації навчання при вивченні дисципліни "Практична грамика" є практичні заняття, індивідуальна робота викладача зі студентами та самостійна робота студентів тощо.

Семінари рекомендується проводити по закінченню вивчення тем змістового модуля.

Доцільно використовувати такі види семінарів як семінар-заслуховування і обмірковування доповідей і рефератів, семінар-диспут, семінар-розгорнута евристична бесіда.

Передбачено проведення самостійної роботи студентів, написання анотацій, рефератів, курсових робіт тощо.

Курс "Практична грамика" складається з таких основних розділів і підрозділів:

I. Морфологія: Структурні частини мови. Повнозначні частини мови. Часи англійського дієслова в активному і пасивному станах. Модальні дієслова. Спосіб англійського дієслова. Неособові форми англійського дієслова. **II. Синтаксис:** Просте речення. Складне речення. Пунктуація.

В програмі представлено список літературних джерел, які включають рекомендовану базову навчальну літературу та додаткову літературу, яка допоможе студентам при написанні рефератів з практичної граматики, творчих робіт, також допоможе студентам підготуватися до вивчення курсу теоретичної граматики англійської мови, і в повному обсязі оволодіти майбутнім фахом вчителя англійської мови.

На курс "Практичної граматики" для денної форми навчання Інституту філології навчальними планом відводиться 150 год.: практичні заняття – 72 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 8 год.

Форми контролю: ПМК – II семестр, екзамен – III семестр.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПРАКТИЧНА ГРАМАТИКА”**

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: ПРАКТИЧНА ГРАМАТИКА

Курс: Підготовка (бакалаврів)	Напря́м, спеці́альність, осві́тно- квалі́фікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 5</p> <p>Змістових модулів: 4</p> <p>Загальна кількість годин: 150 годин</p> <p>Тижневих годин: 2</p>	<p>Галузь знань <i>0203 Гуманітарні науки</i></p> <p>Напря́м підготовки <i>6.020303 Філологія (англійська)</i></p> <p>Осві́тно- квалі́фікаційний рівень <i>“бакалавр”</i></p>	<p>Обов’язкова</p> <p>Рік підготовки: 1, 2</p> <p>Семестр: 2,3</p> <p>Практичні: 36 год., 36 год.</p> <p>Самостійна робота: 20 год., 20 год.</p> <p>Проміжний модульний контроль : 4 год., 4 год.</p> <p>Вид підсумкового контролю: 2 семестр – ПМК 3 семестр - екзамен</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Разом	Практичних	Самостійна робота	Поточний модульний контроль
Змістовий модуль I. Морфологія. Самостійні та службові частини мови				
Т. 1. Граматична структура сучасної англійської мови. Загальна класифікація частин мови. The grammatical structure of the modern English. General classification of the parts of speech	2	2		
Т. 2. Іменник. Категорія множини. The noun. The category of number	4	2	2	
Т. 3. Іменник. Категорія відмінку. The noun. The category of case	2	2		
Т. 4. Артикль. The article	4	2	2	
Т. 5. Артикль. The article	2	2		
Т. 6. Прикметник. The adjective Прислівник. The adverb	4	2	2	
Т. 7. Займенник. The pronoun	3	2	1	
Т. 8. Числівник. The numeral	3	2	1	
Т. 9. Службові частини мови. The functional parts of speech	4	2	2	
Модульна контрольна робота № 1	2			2
Всього	30	18	10	2
Змістовий модуль II. Часи англійського дієслова в активному та пасивному стані				
Т. 10. Дієслово: загальна характеристика. The verb: typical features	2	2		
Т. 11. Особливості вираження теперішнього часу в англійській мові. The Present Tenses	4	2	2	
Т. 12. Особливості вживання групи Perfect і Perfect Continuous в англійській мові	2	2		
Т. 13. Особливості вираження минулого часу в англійській мові. The Past Tenses	4	2	2	
Т. 14. Особливості вираження майбутнього часу в англійській мові. The Future Tenses	4	2	2	
Т. 15. Часи англійського дієслова в пасивному стані. The tenses of the English verbs in the passive voice	4	2	2	
Т. 16. Типи пасивних конструкцій.	2	2		
Т. 17. Непряма мова. The Reported Speech	4	2	2	
Т. 18. Узгодження часів.	2	2		

Модульна контрольна робота № 2	2			2
Всього	30	18	10	2
Змістовий модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова. Безособові форми англійського дієслова				
Т. 19. Модальні дієслова в сучасній англійській мові. The modal verbs in the modern English	3	2	1	
Т. 20. Модальні дієслова з різними формами інфінітиву. The modal verbs with different types of the Infinitive	3	2	1	
Т. 21. Способи англійського дієслова. Синтетична та аналітична форми умовного способу. The Mood. Synthetic and analytical forms of the Subjunctive Mood	3	2	1	
Т. 22. Вживання умовного способу англійського дієслова в простих реченнях. The usage of the Subjunctive Mood in Simple Sentences	3	2	1	
Т. 23. Вживання умовного способу англійського дієслова в складних реченнях. The usage of the Subjunctive Mood in Complex Sentences	3	2	1	
Т. 24. Загальна характеристика неособових форм англійського дієслова. The general characteristic of the non-finite forms of the English verb	3	2	1	
Т. 25. Інфінітив. The Infinitive	3	2	1	
Т. 26. Герундій. The Gerund	3	2	1	
Т. 27. Дієприкметник. The Participle. Конструкції з дієприкметником. Participial Constructions	3	2	2	
Модульна контрольна робота № 3	2			2
Всього	30	18	10	2
Змістовий модуль IV. Синтаксис				
Т. 28. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Класифікація простого речення. The Syntax as a part of grammar. The simple sentence. The classification of the simple sentence	3	2	1	
Т. 29. The principal parts of the sentence. The Subject. The Predicate. Підмет. Присудок	3	2	1	
Т. 30. The principal parts of the sentence. The Predicate. Присудок	3	2	1	
Т. 31. Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина. The secondary parts of the sentence: the object, the attribute, the adverbial modifier	3	2	1	
Т. 32. Незалежні елементи речення. The	3	2	1	

independent elements				
Т. 33. Складносурядне речення. Типи координації. The compound sentence. The types of coordination	3	2	1	
Т. 34. Складнопірядне речення. Види пірядних речень. The complex sentence. The types of clauses	3	2	1	
Т. 35. Складносурядно-складнопірядне речення. The compound-complex sentence	3	2	1	
Т. 36. Аналіз речення. The analysis of a sentence	4	2	2	
Модульна контрольна робота № 4	2			2
Всього	30	18	10	2
Семестровий контроль	30			30
Разом годин:	150	72	40	8/30

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I. Самостійні та службові частини мови

The Notional and Functional Parts of Speech

- Практичне заняття 1.** Граматична структура сучасної англійської мови. Загальна класифікація частин мови. The grammatical structure of the modern English. General classification of the parts of speech. (2 год.)
- Практичне заняття 2.** Іменник. Категорія множини. The noun. The category of number. (2 год.)
- Практичне заняття 3.** Іменник. Категорія іменника. The noun. The category of case. (2 год.)
- Практичне заняття 4.** Артикль (зчислювальні та незчислювальні іменники). The article (countable and uncountable nouns). (2 год.)
- Практичне заняття 5.** Артикль. Особливі випадки вживання артиклів. The article. Special usage of articles. (2 год.)
- Практичне заняття 6.** Прикметник The adjective. Прислівник. The adverb. (2 год.)
- Практичне заняття 7.** Займенник. The pronoun (2 год.)
- Практичне заняття 8.** Числівник. The numeral (2 год.)
- Практичне заняття 9.** Службові частини мови. The functional parts of speech. (2 год.)

Змістовий модуль II. Часи англійського дієслова в активному та пасивному станах.

Tenses of the English verbs in the Active and Passive voice

- Практичне заняття 10.** Дієслово: загальна характеристика. The verb: typical features (2 год.)
- Практичне заняття 11.** Особливості вираження теперішнього часу в англійській мові. The Present Tenses (2 год.)
- Практичне заняття 12.** Особливості вживання групи Perfect і Perfect Continuous в англійській мові (2 год.)
- Практичне заняття 13.** Особливості вираження минулого часу в англійській мові. The Past Tenses (2 год.)
- Практичне заняття 14.** Особливості вираження майбутнього часу в англійській мові. The Future Tenses. (2 год.)
- Практичне заняття 15.** Часи англійського дієслова в пасивному стані. The tenses of the English verbs in the Passive voice (2 год.)
- Практичне заняття 16.** Типи пасивних конструкцій. Types of passive constructions. (2 год.)
- Практичне заняття 17.** Непряма мова. The Reported Speech (2 год.)
- Практичне заняття 18.** Узгодження часів. Sequence of Tenses. (2 год.)

Змістовий модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова.

Безособові форми англійського дієслова.

The Modal Verbs. The Subjunctive Mood. The Non-finite Forms of the English Verb

Практичне заняття 19. Модальні дієслова в сучасній англійській мові. The modal verbs in the modern English. (2 год.)

Практичне заняття 20. Модальні дієслова з різними формами інфінітиву. The modal verbs with different types of the Infinitive. (2 год.)

Практичне заняття 21. Способи англійського дієслова. Синтетична та аналітична форми умовного способу. The Mood. Synthetic and analytical forms of the Subjunctive Mood. (2 год.)

Практичне заняття 22. Вживання умовного способу англійського дієслова у простих реченнях. The usage of the Subjunctive Mood in Simple Sentences. (2 год.)

Практичне заняття 23. Вживання умовного способу англійського дієслова у складних реченнях. The usage of the Subjunctive Mood Composite Sentences. (2 год.)

Практичне заняття 24. Загальна характеристика неособових форм англійського дієслова. The general characteristic of the non-finite forms of the English verb. (2 год.)

Практичне заняття 25. Інфінітив. The Infinitive. (2 год.)

Практичне заняття 26. Герундій. The Gerund. (2 год.)

Практичне заняття 27. Дієприкметник. The Participle. Конструкції з дієприкметником. Participial Constructions. (2 год.)

Змістовий модуль IV. Синтаксис. The Syntax

Практичне заняття 28. Синтаксис як розділ граматики. Просте речення. Класифікація простого речення. The Syntax as a part of grammar. The simple sentence. The classification of the simple sentence. (2 год.)

Практичне заняття 29. Головні члени речення. Підмет. The principal parts of the sentence. The Subject. (2 год.)

Практичне заняття 30. Головні члени речення. Присудок. The principal parts of the sentence. The Predicate. (2 год.)

Практичне заняття 31. Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина. The secondary parts of the sentence: the object, the attribute, the adverbial modifier. (2 год.)

Практичне заняття 32. Незалежні елементи речення. The independent elements, detached parts of the sentence. (2 год.)

Практичне заняття 33. Складносурядне речення. Типи координації. The compound sentence. The types of coordination. (2 год.)

Практичне заняття 34. Складнопірядне речення. Види пірядних речень. The complex sentence. The types of clauses. (2 год.)

Практичне заняття 35. Складносурядно-складнопірядне речення. The compound-complex sentence (2 год.)

Практичне заняття 36. Аналіз речення. The analysis of a sentence. (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Практична граматики»

II семестр

Разом: 60 год., практичні заняття – 36 год.,
самостійна робота – 20 год., проміжний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I, II													
Назва модуля	Морфологія. Часи англійського дієслова.													
Кількість балів за модуль	338 балів													
Пр. зан.	1	2-3	4-5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15-16	17-18
Кіл-ть годин	2	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4
Теми практичних занять	Grammatical Structure of English General classification of the parts of speech. (10 балів + 1бал (відв.))	The Noun (20 балів + 2бал (відв.))	The Article (20 балів+ 2бал (відв.))	The Adjective The Adverb (10 балів+ 1бал (відв.))	The Pronoun (10 балів+ 1бал (відв.))	The Numeral (10 балів+ 1бал (відв.))	The Functional Parts of Speech (10 балів+ 1бал (відв.))	The verb: typical features (10 балів+ 1бал (відв.))	The Present Tenses (10 балів+ 1бал (відв.))	The Perfect and Perfect Continuous (10 балів+ 1бал (відв.))	The Past Tenses (10 балів+ 1бал (відв.))	The Future Tenses (10 балів+ 1бал (відв.))	The Tenses of the English Verbs in the Passive voice. Types of passive constructions (20 балів+ 2бал (відв.))	The Reported Speech. Sequence of Tenses (20 балів+ 2бал (відв.))
Самостійна робота	5*18 = 90 балів													
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25+25 = 50 балів													
Види підсумкового контролю	ПМК													

III семестр

Разом: 90 год., практичні заняття – 36 год., самостійна робота – 20 год.,
проміжний контроль – 4 год., екзамен – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль III, IV													
Назва модуля	Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова Безособові форми дієслова. Синтаксис													
Кількість балів за модуль	338 балів													
Пр. зан.	19-20	21	22-23	24	25	26-27	28	29-30	31	32	33	34	35	36
Кіл-ть годин	4	2	4	2	2	4	2	4	2	2	2	2	2	2
Теми практичних занять	The Modal verbs. The Modals with infinitives (20 балів+ 2бал (відв.)	The Mood. Synthetic and analytical forms of the Subjunctive Mood. (10 балів+ 1бал (відв.)	The Usage of the Subjunctive Mood. (20 балів+ 2бал (відв.)	The general characteristic of the non-finite forms of the English verb. (10 балів+ 1бал (відв.)	The Participle. Participial Constructions. (10 балів+ 1бал (відв.)	The Infinitive. The Gerund. (20 балів+ 2бал (відв.)	The Syntax as a part of grammar. The simple sentence. The classification of the simple sentence. (10 балів+ 1бал (відв.)	The Subject. The Predicate. (20 балів+ 2бал (відв.)	The secondary parts of the sentence: the object, the attribute, the adverbial modifier. (10 балів+ 1бал (відв.)	The independent elements. (10 балів+ 1бал (відв.)	The compound sentence. The types of coordination. (10 балів+ 1бал (відв.)	The complex sentence. The types of clauses. (10 балів+ 1бал (відв.)	The compound-complex sentence. (10 балів+ 1бал (відв.)	The analysis of a sentence. (10 балів+ 1бал (відв.)
Самостійна робота	5*18 = 90 балів													
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25+25 = 50 балів													
Види підсумкового контролю	Екзамен 40 балів													

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

Самостійні та службові частини мови

Практичне заняття 1

Тема: Граматична структура сучасної англійської мови. Загальна класифікація частин мови

1. Визначення основних понять, що використовуються у даній галузі.
2. Обговорення особливих випадків структурування частин мови.
3. Аналіз граматичної структури сучасної англійської та української мови.

Рекомендована література

1. Навчально-методичний посібник для студентів філологічного та педагогічного факультетів університету, абітурієнтів, слухачів підготовчих курсів і педагогічних класів / Уклад. Є.В.Євєць.- К.: КМПУ імені Б.Д.Грінченка, 2004.- 42 с.
2. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. - К.: "Логос", 1997.
3. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів - К.: Вища школа, 1985.
4. Гордон Е.М., Крылова И.П. Грамматика современного английского языка: Учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. - 2-е изд., исп. и доп.-М.: Высш. школа, 1980.
5. Губарева Т.Ю. Грамматика английского языка в таблицах и схемах.- М.: Лист, 1996.
6. Долгова О.В. Синтаксис как наука о построении речи: Учеб. пособие.- М.: Высш. школа, 1980.
7. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.-320 с.
8. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
9. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

Практичне заняття 2

Тема: Іменник

1. Визначення поняття про іменник. Морфологічна структура іменників. Граматичні категорії іменника: число. Основні синтаксичні функції: підмет, предикатив, додаток. Класифікація іменників: загальні та власні; злічувальні та незлічувальні; абстрактні та конкретні; такі, що означають живу істоту та неживий предмет; предметні та збірні.

2. Утворення множини іменників. Іменники, які вживаються тільки в однині або тільки в множині. Правила правопису множини іменників. Нестандартні випадки утворення множини іменників.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 3

Тема: Іменник

1. Визначення поняття про іменник. Граматичні категорії іменника: відмінок, рід.

2. Загальний відмінок, присвійний (родовий) відмінок. Багатофункціональність родового відмінку. Іменники в функції означення.

3. Відсутність формального роду в англійській мові. Вираження роду іменників за допомогою словотворчих афіксів та складних слів.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 4

Тема: Артикль

1. Поняття про артикль. Означений та неозначений артиклі.

2. Артиклі з власними назвами.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 5

Тема: Артикль

1. Особливі випадки вживання артиклів.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 6

Тема: Прикметник. Визначення поняття про прикметник. Прості та складні прикметники.

Прислівник

1. Дві групи прикметників за значенням: відносні та якісні.
2. Ступені порівняння прикметників: звичайний, вищий та найвищий.
3. Вживання прикметників у визначенні іменників.
4. Основні синтаксичні функції прикметника: предикатив та означення.
5. Поняття про прислівник.
6. Класифікація прислівників.
7. Порівняння прислівників.
8. Порядок прислівників у реченні.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови : Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 7

Тема: Займенник

1. Поняття про займенник.
2. Класифікація займенників в англійській мові: особові, присвійні, зворотні, взаємні, вказівні, питальні, відносні, неозначені.
3. Вживання займенника "it". Зв'язок займенників з повнозначними частинами мови залежно від функцій.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність "Англійська мова"/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 8

Тема: Числівник

1. Визначення поняття про числівник.
2. Кількісні і порядкові числівники.
3. Складені числівники. Дробові числівники. Дати.
4. Особливості перекладу і вживання означених реалій.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність "Англійська мова"/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 9

Тема: Службові частини мови

1. Прийменник. Прийменникові звороти.
2. Поняття про сполучник. Класифікація сполучників.
3. Поняття про частку. Порядок часток у реченні.
4. Поняття про вигук. Ономатопея.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и университетов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Змістовий модуль II.

Часи англійського дієслова в активному та пасивному станах

Практичне заняття 10

Тема: Дієслово: загальна характеристика

1. Поняття про дієслово.
2. Морфологічні та синтаксичні функції у реченні.
3. Особова та неособова форма дієслова. Основні форми дієслова.
4. Правильні та неправильні дієслова.
5. Смислові, допоміжні, напівдопоміжні та модальні дієслова.
6. Поняття способу та стану дієслова.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и университетов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 11

Тема: Особливості вираження теперішнього часу в англійській мові

1. Теперішній неозначений час (Present Indefinite). Утворення Present Indefinite.
2. Стверджувальна, питальна та заперечна форми.
3. Дієслова "to be" і "to have" в Present Indefinite. Вживання Present Indefinite.
4. Теперішній тривалий час (Present Continuous). Утворення Present Continuous. Стверджувальна, питальна та заперечна форми.
5. Вживання Present Continuous. Дієслова, які не вживаються у тривалій формі.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність "Англійська мова"/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 12

Тема: Особливості вживання групи Perfect і Perfect Continuous в англійській мові
Теперішній перфектно-тривалий час (Present Perfect Continuous)

1. Утворення та вживання Present Perfect.
2. Утворення та вживання Present Perfect Continuous.
3. Різниця у перекладі часових форм.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність "Англійська мова"/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 13

Тема: Особливості вираження минулого часу в англійській мові

1. Утворення та вживання Past Simple.
2. Утворення та вживання Past Continuous.
3. Утворення та вживання Past Perfect.
4. Утворення та вживання Past Perfect Continuous.
5. Різниця у вживанні Past Simple та Present Perfect.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 14

Тема: Особливості вираження майбутнього часу в англійській мові

1. Стверджувальна, питальна та заперечна форми Future Simple, його вживання.
2. Майбутній тривалий час Future Continuous: утворення і вживання.
3. Утворення та вживання Future Perfect.
4. Утворення та вживання Future Perfect Continuous.
5. Інші способи вираження майбутнього часу.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 15

Тема: Часи англійського дієслова в пасивному стані

1. Утворення часів англійського дієслова у пасивного стані.

2. Вживання часів англійського дієслова у пасивному стані. Пряма та непряма мова у пасивному стані.

3. Шляхи перекладу пасивного стану на українську мову.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 16

Тема: Часи англійського дієслова в пасивному стані

1. Типи пасивних конструкцій.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 17

Тема: Непряма мова

1. Особливості утворення непрямої мови в різних типах запитань.

2. Непряма мова у ствердженнях.

3. Наказові та окличні речення: особливості трансформування у непряму мову.

Рекомендована література

6.Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

7.Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

8.Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

9.Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Паращук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

10. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичні заняття 18

Тема: Узгодження часів

1. Узгодження часів.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Паращук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Змістовий модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова. Безособові форми англійського дієслова

Практичні заняття 19

Тема: Поняття модальності. Поняття про модальні дієслова.

Засоби вираження модальності.

1. Вживання модальних дієслів та еквівалентів модальних дієслів : can, may, might, could, must, should, ought to, to be + inf., to have + inf., shall, will, would, dare, need.

2. Модальні дієслова, які мають значення можливості виконання дії: can - could, may - might; модальні еквіваленти: to be able to, to be allowed to.

3. Модальні дієслова, які мають значення необхідності виконання дії: must, should, ought to, shall, dare, need; модальні еквіваленти: to be to, to have to.

4. Вживання модальних дієслів: will, would.

5. Модальні дієслова з різними формами інфінітиву.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичні заняття 20

Тема: Модальні дієслова з різними формами інфінітиву

1. Модальні дієслова з різними формами інфінітиву.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 21

Тема: Способи англійського дієслова: дійсний, наказовий, умовний. Умовний спосіб. Синтетична та аналітична форми умовного способу

1. Поняття про способи англійського дієслова.
2. Поняття про умовний спосіб.
3. Синтетичні та аналітичні форми умовного способу.
4. Шляхи перекладу умовного способу на рідну мову.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 22

Тема: Вживання умовного способу англійського дієслова у простих і складнопідрядних реченнях

1. Визначити вживання умовного способу у простих реченнях і складнопідрядних.
2. Проаналізувати особливості передачі минулого, теперішнього і майбутнього часу.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 22

Тема: Вживання умовного способу англійського дієслова у простих реченнях

1. Визначити вживання умовного способу у простих реченнях.
2. Проаналізувати особливості передачі минулого, теперішнього і майбутнього часу.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.

2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.

3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.

4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 23

Тема: Вживання умовного способу англійського дієслова у складнопідрядних реченнях

1. Визначити вживання умовного способу у складнопідрядних реченнях.
2. Проаналізувати особливості передачі минулого, теперішнього і майбутнього часу.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичні заняття 24

Тема: Загальна характеристика безособових форм англійського дієслова

1. Визначити основні дефініції даної проблеми.
2. Проаналізувати загальні спільні та розбіжні ознаки інфінітиву, герундія та дієприкметника.
3. Різноманітні види безособових форм дієслова з точки зору часу та стану.
4. Граматична характеристика безособових форм англійського дієслова.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 25

Тема : Інфінітив

1. Поняття про інфінітив.
2. Номінальні та вербальні характеристики інфінітиву.

3. Форми інфінітиву перехідних дієслів: дійсна неозначена, тривала перфектна, перфектно-тривала; пасивна неозначена, перфектна. Форми інфінітиву неперехідних дієслів: неозначена, тривала, перфектна, перфектно-тривала. Дієслівні та субстантивні синтаксичні ознаки інфінітиву. Вживання інфінітиву без частки "to"(bare infinitive). Форми герундію перехідних та неперехідних дієслів.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність "Англійська мова"/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичні заняття 26

Тема : Герундій

1. Поняття про герундій.
2. Номінальні та вербальні характеристики герундія.
3. Відносний характер вираження часу формами герундія. Основні відмінності герундія від віддієслівного іменника на –ing. Герундіальні конструкції.
4. Проаналізувати особливості передачі часового простору у контексті вживання неособових форм англійського дієслова.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність "Англійська мова"/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичні заняття 27

Тема: Дієприкметник. Конструкції з дієприкметником

1. Поняття про дієприкметник.
2. Форми дієприкметника І. Відносний характер вираження часу формами дієприкметника І.
3. Особливості форми дієприкметника ІІ.
3. Предикативні конструкції з дієприкметником.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Змістовий модуль ІV. Синтаксис

Практичне заняття 28

Тема : Синтаксис як розділ граматики. Просте речення.

Класифікація простого речення

1. Визначення основних понять, що використовуються у даній галузі.
2. Класифікація простих речень відповідно до мети висловлювання.
3. Класифікація речень за структурою.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

Практичне заняття 29

Тема : Головні члени речення: підмет

1. Поняття підмета. Способи вираження підмета.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

Практичне заняття 30

Тема : Головні члени речення: присудок

1. Поняття присудка. Типи присудків.
2. Визначення понять «дієслово-зв'язка», «предикатив». Поняття про простий і складний присудок. Поняття про складний присудок: номінальний, вербальний і змішаний тип присудка.
3. Узгодження присудка з підметом.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

Практичне заняття 31

Тема : Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина

1. Визначення поняття про другорядні члени речення: додаток.
2. Способи вираження додатку. Види додатків: прямі – непрямі. Складний додаток.
3. Способи вираження означення. Особливості вживання присвійного відмінка іменника у функції означення; дієприкметника I та II і дієприкметникового звороту; прийменникової фрази тощо.
4. Способи вираження обставини через наступні частини мови, а саме прислівник, іменник, прийменникова фраза, займенник дієприслівник (абсолютні дієприслівникові конструкції), інфінітив (інфінітивні конструкції).
5. Класифікація обставин: часу, частотності, способу дії, ступеня і міри, причини, порівняння, мети.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 32**Тема :** Незалежні елементи речення

1. Визначення поняття про незалежні елементи речення.
2. Класифікація незалежних елементів.
3. Аналіз речень з незалежними елементами.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 33**Тема:** Складносурядне речення. Типи координації

- 1.Визначення поняття про складносурядне речення.
- 2.Аналіз основних дефініції даної проблеми.
- 3.Типи координації: зеднувальна, розділова, протиставна, причинно-наслідкова.
- 4.Порівняльний аналіз уривків з англійської та української літератури на предмет визначення складносурядних речень.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 34

Тема: Складнопідрядне речення. Порядок слів. Місце підрядного речення. Види підрядних речень

- 1.Визначення поняття про складнопідрядне речення.
- 2.Аналіз основних дефініції даної проблеми.
- 3.Типи координації підрядних речень: сидентично(сполучниковий зв'язок) та асидентично (безсполучниковий зв'язок).
- 4.Порівняльний аналіз уривків з англійської та української літератури на предмет визначення складнопідрядних речень та типів координації підрядних.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів І, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Парашук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.

Практичне заняття 35

Тема: Складносурядно-складнопідрядне речення

1. Загальна характеристика складносурядно-складнопідрядного речення.
2. Аналіз основних дефініцій даної проблеми.
3. Типи координації: з'єднувальна, розділова, протиставна, причиново-наслідкова.
4. Порівняльний аналіз уривків з англійської та української літератури на предмет визначення складносурядно-складнопідрядного речення.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Паращук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

Практичне заняття 36

Тема: Аналіз простого та складного речення

1. Аналіз простого речення.
2. Аналіз складносурядного та складнопідрядного речення.
3. Аналіз складного речення.

Рекомендована література

1. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.
2. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000.
3. Качалова К.Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка.: В 2-х т. Т 1, К.: Методика, 1995.
4. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів I, курсу факультетів іноземних мов, спеціальність “Англійська мова”/ В.Ю.Паращук, Т.В.Савченко, Л.Ф.Грицюк.- Вінниця, Нова книга, 2003.
5. Практическая грамматика английского языка (Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.); под ред. проф. Т.П.Розендорн.-К.: Пресса Украины, 1994.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль I. Самостійні та службові частини мови – 9 годин

1. Опрацювати спеціалізовану літературу за розділами: структурні частини мови (прийменник, сполучник, частка, артикль) та повнозначні частини мови (слова категорій стану, модальні слова).
2. Проаналізувати особливості множини іменників запозичених в англійську мову з інших мов.

3. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) речення-приклади на вживання артиклю.

4. Виконати переклад уривку з української художньої літератури (за вибором студента) на англійську мову, враховуючи особливості передачі значення слів різних частин мови.

Змістовий модуль II.

Часи англійського дієслова в активному та пасивному станах – 9 годин

1. Проаналізувати особливості вираження часових форм англійського дієслова (Indefinite, Continuous, Perfect, Perfect Continuous) у порівнянні з українською мовою, виконуючи творчу роботу: змінити діалог з англійської художньої літератури (за вибором студента) на непряму мову.

2. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) речення-приклади часових форм англійського дієслова у контексті проблеми узгодження часів англійського дієслова.

3. Виконати переказ уривку з англійської художньої літератури (за вибором студента), трансформуючи дієслова через пасивний стан.

Змістовий модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова.

Безособові форми англійського дієслова – 9 годин

1. Опрацювати спеціалізовану літературу за означеною проблемою.

2. Здійснити пошукову роботу: виписати речення-приклади з науково-публіцистичної англійської літератури (за вибором студента), де відображається широке вживання модальних дієслів.

3. Проаналізувати особливості вживання неособових форм англійського дієслова у порівнянні з українською мовою, виконуючи творчу роботу: змінити звичайні складнопідрядні речення з англійської художньої літератури (за вибором студента) на предикативні конструкції.

4. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) речення-приклади, що відображають вживання інфінітиву.

5. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) речення-приклади, що відображають вживання герундія.

6. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) речення-приклади, що відображають вживання дієприкметника (дієприслівника).

7. Виконати переказ уривку з англійської художньої літератури (за вибором студента), трансформуючи зміст через не особові форми дієслова.

8. Здійснити пошукову роботу: виписати сталі вирази, де вживається означена категорія дієслів.

Змістовий модуль IV. Синтаксис – 9 годин

1. Проаналізувати особливості синтаксису англійської мови у порівнянні з українською мовою .

2. Здійснити аналіз-розбір 10 простих речень з оригінальної англійської художньої літератури (за вибором студента), враховуючи особливість природи англійського підмета і присудка.

3. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) двочленні та одночленні речення.

4. Виконати переказ уривку з англійської художньої літератури (за вибором студента), трансформуючи дієслова через пасивний стан.

5. Упорядкувати правила узгодження присудка з підметом, демонструючи приклад з оригінальної англійської художньої літератури (за вибором студента).

6. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) складнопідрядні речення додатка.

7. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) складнопідрядні речення означення.

8. Знайти в англійській художній літературі (за вибором студента) складнопідрядні речення обставини.

9. Написати твір (тематика за вибором студента) англійською мовою, використовуючи складносурядні та складнопідрядні речення, враховуючи правильне розташування знаків пунктуації.

10. Дослідити вживання знаків пунктуації на прикладах відповідних речень з наукової англійської літератури.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Морфологія. Самостійні та службові частини мови			
Граматична структура сучасної англійської мови. Загальна класифікація частин мови	Практичне заняття	5	
Іменник. Категорія множини	Практичне заняття	5	
Іменник. Категорія відмінку. Категорія роду	Практичне заняття	5	
Артикль. Зчислювальні/незчислювальні іменники	Практичне заняття	5	
Артикль. Особливі випадки вживання артикля	Практичне заняття	5	
Прикметник, Прислівник	Практичне заняття	5	
Займенник	Практичне заняття	5	
Числівник	Практичне заняття	5	
Службові частини мови	Практичне заняття	5	
Всього балів		45	
Змістовий модуль II. Часи англійського дієслова в активному і пасивному стані			
Дієслово. Загальна характеристика	Практичне заняття	5	
Особливості вираження теперішнього часу	Практичне заняття	5	
Особливості вживання Present Perfect та Present	Практичне заняття	5	

Perfect Continuous			
Особливості вираження минулого часу	Практичне заняття	5	
Особливості вираження майбутнього часу	Практичне заняття	5	
Часи англійського дієслова в пасивному стані	Практичне заняття	5	
Типи пасивних конструкцій	Практичне заняття	5	
Непряма мова	Практичне заняття	5	
Узгодження часів	Практичне заняття		
Всього балів		45	
Змістовний модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова. Безособові форми дієслова			
Модальні дієслова в сучасній англійській мові.	Практичне заняття	5	
Модальні дієслова з різними формами інфінітиву	Практичне заняття	5	
Способи англійського дієслова. Синтетична та аналітична форми умовного способу	Практичне заняття	5	
Вживання умовного способу англійського дієслова	Практичне заняття	5	
Загальна характеристика безособових форм	Практичне заняття	5	
Неособові форми дієслова	Практичне заняття	5	
Інфінітив	Практичне заняття	5	
Герундій	Практичне заняття	5	
Дієприкметник	Практичне заняття	5	
Всього балів		45	
Змістовний модуль IV. Синтаксис.			
Синтаксис як розділ граматики. Просте речення	Практичне заняття	5	
Головні члени речення: підмет	Практичне заняття	5	
Головні члени речення: присудок. Узгодження присудка з підметом	Практичне заняття	5	
Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина	Практичне заняття	5	
Незалежні елементи речення	Практичне заняття	5	
Складносурядне речення. Типи координації	Практичне заняття	5	
Складнопідрядне речення. Порядок слів. Місце підрядного речення. Види підрядних речень	Практичне заняття	5	
Складносурядно-складнопідрядне речення	Практичне заняття	5	
Аналіз речення	Практичне заняття	5	
Всього балів		45	
Всього балів за 2 семестри		180	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Практична граматики англійської мови» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів більше 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Розрахунок рейтингових балів з коефіцієнтом та систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів з коефіцієнтом

1 курс

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	18	18
2.	Виконання завдань з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	18	90
3.	Робота на семінарському (практичному) занятті, в т.ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	18	180
4.	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів				338

Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів становить $338/100=3,38$

2 курс

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	18	18
2.	Виконання завдань з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	18	90
3.	Робота на семінарському (практичному) занятті, в т.ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	18	180
4.	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів – 338				
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів становить $338/60 = 5,6$				
	Екзамен	40	1	40

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

**Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS**

Оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою
A	90 – 100	«відмінно»
B	82 – 89	«добре»
C	75 – 81	
D	69 – 74	«задовільно»
E	60 – 68	
FX	35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)
F	1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання фактичного матеріалу в заданому обсязі та вміння продемонструвати знання засобами англійської мови; за відсутність лексичних, граматичних та фонетичних помилок у мові; грамотне та чітке мовлення; за вияв креативності у виконанні поставлених завдань.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, але за умови наявності у відповідях студента незначних помилок.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в неповному обсязі, неповноту розкриття теми та порушену логіку висловлювання, наявність незначної кількості граматичних помилок, які студент спроможний усунути за допомогою викладача.

«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час демонстрації рівня засвоєння знань поверхова, фрагментарна; відсутність розкриття теми, характеризується не володінням граматичним матеріалом. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
----------------	---

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється у письмовій формі.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Практична граматики англійської мови».

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

своєчасність виконання навчальних завдань;

повний обсяг їх виконання;

якість виконання навчальних завдань;

самостійність виконання;

творчий підхід у виконанні завдань;

ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

Словесні: лекція, семінари, пояснення, розповідь, бесіда, тренінг.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, комп'ютером; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; застосування методів активізації навчання тощо.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Навчально методичним забезпеченням курсу «Практична граматика» є:

- робоча навчальна програма;
- навчальні посібники;
- засоби поточного та підсумкового контролю;
- ресурси глобальної комп'ютерної мережі.

Х. ОРІЄНТОВНІ ЗРАЗКИ ВПРАВ ДЛЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Match the terms with their definitions.

1. Functional Parts of Speech	A. denote extralinguistic phenomena such as things, actions, qualities, emotions.
2. The Category of Tense	B. are composed of one root morpheme and one or more derivational morphemes.
3. The Category of Aspect	C. imply that actions or states expressed by these verbs may go on indefinitely without reaching any logically necessary final point.
4. Notional Parts of Speech	D. expresses the relationship between the time of the action and the time of speaking.
5. Derivative verbs	E. denote relations and connections between notional words or sentences.
6. Non-terminative verbs	F. shows the way or manner in which an action is performed, that is whether the action is perfective, imperfective, momentary, iterative, inchoative, durative.

2. Complete the following sentences.

- Most verbs denote (7) ... or (8)...
- The verb in its finite forms possesses the morphological categories of (9) ... , (10) ... , (11) ... , (12) ... , (13) ... , (14) ... , (15) ... .
- According to their morphological composition verbs can be divided into (16) ... , (17) ... , (18) ... , (19) ... .
- The basic verb forms are:
(20) ... , (21) ... , (22) ... , (23) ... .
- The syntactical function of the verb is that of the (24) ... .
- The non-finite forms (or verbals) are four in number, they are:
(25) ... , (26) ... , (27) ... , (28) ... .
- Non-finite verb forms possess the verbal categories of (29)...., (30)....,(31)...

3. Fill in the gaps with the correct form of the Present Simple of the verbs in brackets.

In Britain, when couples (52) ... (get) married, they usually (53) ... (invite) their family and friends. The bride's father (54) ... (bring) the bride to the ceremony. She usually (55) ... (wear) a white dress. The 'best man' (56) ... (help) the groom before and at the wedding. Usually he (57) ... (be) a very good friend of the groom. After the ceremony there (58) ... (be) a special meal and a party. At the end of the meal, the bride and the groom (59) ... (cut) their wedding cake together and all the guests (60) ... (get) a piece. After the party the bride and groom (61) ... on their honeymoon.

XI. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Grammatical structure of the English language.
2. Classification of the parts of speech in English.
3. The word - building in English.
4. The noun as a notional part of speech.in English.
5. Plurals of the nouns in English.
6. The possessive case of the nouns.
7. The article as a structural part of speech.
8. Principal functions of the definite and indefinite articles.
9. Use of articles with proper nouns.
10. Use of articles with nouns modified by certain adjectives, pronouns and numerals.
11. Adjective as a notional part of speech.
12. Grammatical characteristics of qualitative and relative adjectives.
13. Degrees of comparison of adjectives.
14. Pronoun as a notional part of speech. Classification of the pronouns.
15. Adverb as a notional part of speech. Classification and degrees of comparison of adverbs.
16. Preposition as a structural part of speech.
17. Numerals as a notional part of speech. Grammatical characteristics of numerals.
18. The words of the category of state.
19. The modal words.
20. Verb as a notional part of speech. Grammatical characteristics of verb.
21. The formation and use of the Present tenses in the Active Voice.
22. Compare the Present Simple and the Present Continuous in the Active Voice.
23. Compare the Present Simple and the Present Perfect in the Active Voice.
24. The Inclusive and Exclusive Present Perfect in the Active Voice.
25. Compare the Present Perfect and the Present Perfect Continuous.
26. The formation and use of the Past tenses in the Active Voice.
27. Compare the Past Simple and the Present Perfect in the Active Voice.
28. Compare the Past Simple and the Past Continuous in the Active Voice.
29. Compare the Past Continuous and the Past Simple in the Active Voice.
30. Compare the Past Continuous and the Past Perfect Continuous in the Active Voice.
31. Dwell upon the use of the past tenses in subordinate clauses of time.
32. The formation and use of the future tenses in the Active Voice.
33. Compare the Future Simple and the Future Perfect in the Active Voice.
34. Compare the Future Continuous and the Future Perfect Continuous in the Active Voice.
35. The formation and use of the Future – in – the – Past tenses in the Active Voice.
36. Ways of showing future actions in English.
37. Dwell upon the Sequence of tenses in English.
38. The formation and use of the Passive Voice in English.
39. The use of tenses in the Passive Voice.
40. Ways of translating the Passive Voice into Ukrainian.

XII. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. The grammatical structure of the English language.
2. The classification of the parts of speech in English.
3. The word - building in English.
4. The noun as a notional part of speech.in English.
5. The plural of the nouns in English.
6. The possessive case of the nouns.
7. The article as a structural part of speech.

8. The principal functions of the definite and indefinite articles.
9. The use of articles with proper nouns.
10. The use of articles with nouns modified by certain adjectives, pronouns and numerals.
11. The adjective as a notional part of speech.
12. The grammatical characteristics of qualitative and relative adjectives.
13. Degrees of comparison of adjectives.
14. The pronoun as a notional part of speech. The classification of the pronouns.
15. The adverb as a notional part of speech. The classification and degrees of comparison of adverbs.
16. The preposition as a structural part of speech.
17. The numerals as a notional part of speech. The grammatical characteristics of numerals.
18. The words of the category of state.
19. The modal words.
20. The verb as a notional part of speech. The grammatical characteristics of verb.
21. The formation and use of the Present tenses in the Active Voice.
22. Compare the Present Simple and the Present Continuous in the Active Voice.
23. Compare the Present Simple and the Present Perfect in the Active Voice.
24. The Inclusive and Exclusive Present Perfect in the Active Voice.
25. Compare the Present Perfect and the Present Perfect Continuous.
26. The formation and use of the Past tenses in the Active Voice.
27. Compare the Past Simple and the Present Perfect in the Active Voice.
28. Compare the Past Simple and the Past Continuous in the Active Voice.
29. Compare the Past Continuous and the Past Simple in the Active Voice.
30. Compare the Past Continuous and the Past Perfect Continuous in the Active Voice.
31. Dwell upon the use of the past tenses in subordinate clauses of time.
32. The formation and use of the future tenses in the Active Voice.
33. Compare the Future Simple and the Future Perfect in the Active Voice.
34. Compare the Future Continuous and the Future Perfect Continuous in the Active Voice.
35. The formation and use of the Future – in – the – Past tenses in the Active Voice.
36. The ways of showing future actions in English.
37. Dwell upon the Sequence of tenses in English.
38. The formation and use of the Passive Voice in English.
39. The use of tenses in the Passive Voice.
40. The ways of translating the Passive Voice into Ukrainian.
41. The finite and non-finite forms of the English verb.
42. The verbals in comparison of their application.
43. The gerund in comparison with the participle and the infinitive.
44. The use of the verbals in literary and colloquial English.
45. The functions of the infinitive in the sentence.
46. The functions of the gerund in the sentence.
47. The functions of the participle in the sentence.
48. Predicative constructions with the infinitive.
49. Predicative constructions with the gerund.
50. Predicative and absolute constructions with the participle.
51. Specific traits and nature of the verbals in English.
52. The ways of translating verbals into Ukrainian.
53. The use of modal verbs of the 1st group (will, would) in English.
54. The use of modal verbs of the 2nd group (can, may etc) in English.
55. The use of modal verbs of the 3rd group (must, should etc) in English.
56. Modals with different types of the infinitive.
57. The use of oblique moods in different types of sentences.
58. The Conditional Mood in simple and complex sentences.

59. The Subjunctive Mood in simple and complex sentences.
60. The Suppositional Mood in complex sentences.
61. The simple sentence. The classification and the structure of the simple sentence.
62. The subject as the principal part of the sentence.
63. "It" as a subject of the sentence.
64. The predicate as the principal part of the sentence. Types of predicates.
65. The compound nominal predicate.
66. The compound verbal predicate. Mixed types of predicate.
67. The predicative. The Objective Predicative.
68. Agreement of the predicate with the subject.
69. Agreement with the subject expressed by a syntactic word-group.
70. The object as the secondary part of the sentence.
71. The direct, indirect, complex and cognate object.
72. The attribute as the secondary part of the sentence.
73. The apposition: close, loose or detached.
74. The adverbial modifier as the secondary part of the sentence.
75. Detached (loose) parts of the sentence.
76. The independent elements of the sentence.
77. Sentences with homogeneous parts.
78. Word order in the Modern English language.
79. Inverted order of words in the English language.
80. Word order in the Modern English language. Position of the secondary parts of the sentence.
81. The compound sentence. General characteristics. Types of coordination.
82. The compound sentence. Types of coordination.
83. The complex sentence. General characteristics.
84. Types of coordination. Subject clauses.
85. The complex sentence. Predicative clauses.
86. The complex sentence. Attributive clauses.
87. The use of relative pronouns in attributive relative clauses.
88. Adverbial clauses of time and place.
89. Adverbial clauses of cause, purpose, condition and concession.
90. Adverbial clauses of result, manner, comparison.
91. The compound –complex sentence.
92. The Sequence of tenses. Ways of using tenses in English and Ukrainian.
93. Tenses of the English Verb in different types of clauses.
94. Indirect Speech. General characteristics.
95. Types of Indirect Speech.
96. Punctuation. General characteristics.
97. Punctuation in the compound sentence. Coordinate clauses joined by different types of conjunctions
98. Punctuation in the compound sentence. Sentences containing direct speech.
99. Punctuation in the complex sentence. Subject, predicate, object and attributive clauses.
100. Some peculiarities in using punctuation in a complex sentence.

ХІІІ. ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КАРТКИ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
 ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
 Кафедра англійської філології

Екзамен з практичної граматики англійської мови

Спеціальність: 6.010103

«Педагогіка і методика середньої освіти. Англійська мова і література»
 (денна форма, повна вища освіта, II курс, освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»)

Екзаменіційний білет № 5

1. The Pronoun as a notional part of speech. Classification of the pronouns.
2. The Subject as the principal part of the sentence.
3. Practical assignment.

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології

(протокол № _____ від _____ 2012р.)

Екзаменатор

доц. Матвейченко В.В.

Завідувач кафедри

доц. В.В.Якуба

Practical Assignment

Card № 5

1. Give the comparative and the superlative degree of the following adjectives.
 Good, active, nervous, fine, courageous.
2. Choose the right variant using the Present Perfect, the Past Indefinite or the Past Continuous Tense.
 1. They (have seen/ saw/were seeing) this film last week. 2. She (painted/has painted/was painting) the picture when I came. 3. I (made/ have made/was making) my report when you entered the hall. 4. They (learnt/were learning/have learnt) the new words yesterday from three till seven. 5. It (rained/has rained/was raining) this week.
3. Point out two-member sentences (say whether they are complete or elliptical) and one-member sentences.
 1. He stared amazed at the calmness of her answer. (*Galsworthy*) 2. We must go to meet the bus not to miss it. (*Cronin*) 3. Obedient little trees, fulfilling their duty. (*Kahler*)

XIV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Верба Г.В., Верба Л.Г. Довідник з граматики англійської мови: Довідк. вид. - 3-тє вид.- К.: Освіта, 1993. - 320 с.
2. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. - К.: "Логос", 1997. - 352 с.
3. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка: Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. - 7-е изд.- М.: Страт, 2000.-320 с.
4. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка: Пособие для студентов пед. институтов и универ-тов / В.Л.Каушанская, Р.Л.Ковнер, О.Н.Кожевникова. -М.: Страт, 2000. - 215с.

Додаткова:

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів - К.: Вища школа, 1985. - 360 с.
2. Гордон Е.М., Крылова И.П. Грамматика современного английского языка: Учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. - 2-е изд., исп. и доп.-М.: Высш. школа, 1980. - 335 с.
3. Губарева Т.Ю. Грамматика английского языка в таблицах и схемах.- М.: Лист, 1996. - 112 с.
4. Долгова О.В. Синтаксис как наука о построении речи: Учеб. пособие.- М.: Высш. школа, 1980. - 191 с. - (Б-ка филолога).
5. Зверева Е.А., Труевцева О.Н., Щукарева Н.С. Модальные глаголы в английском языке: Сборник упражнений под ред. Е.А.Рейман.- Л.: Наука, 1967. - 240 с.
6. Истомина Е.А., Саакян А.С. Английская грамматика: Теория и практика для начинающих: English Grammar: Theory and Practice for Beginners: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений.- М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002.-320 с.
7. Керножицкая О.А. Английский язык. Задания по грамматике (временные и неличные формы глагола в схемах, таблицах и упражнениях): Для абитуриентов, слушателей курсов, студентов филологических факультетов.- Киев: Тандем, 1997. - 256 с.
8. Крутиков Ю.А. Упражнения по грамматике современного английского языка / Ю.А.Крутиков, И.С.Кузьмина, Х.В.Рабинович.- М.: Высшая школа, 1971. - 248 с.
9. Натанзон Е.А. Косвенные наклонения и модальные глаголы в английском языке.- М.: Международные отношения, 1968. - 160 с.
10. Николаенко Т.Г. Тесты по грамматике английского языка.- М.: Рольф, 1997. - 160 с.
11. Практическая грамматика английского языка / Е.К.Старшинова, М.А.Васильева и др.; Под ред. проф. Т.П.Розендорн. - К.: Пресса Украины, 1994. - 238 с.
12. Слюсарева Н.А. Проблемы функциональной морфологии современного английского языка.- М.: Наука, 1986. - 216 с.
13. Чахоян Л.П. Синтаксис речи современного английского языка: Учеб. пособие. (Б-ка филолога).- М.: Высш. школа, 1979. - 168 с.
14. Alex Alsina, Joan Bresnan, Peter Sells. Complex Predicates. - CUP, 1997. - 350 pp.

15. Christian Mair. *Infinitival Complement Clauses in English / A study of syntax in discourse.* - CUP, 1990. - 272 pp.
- G. R. Palmer. *Mood and Modality.* - CUP, 1986. - 256 pp.
16. Farrell Ackerman, Gert Webelhuth. *A Theory of Predicates.* - Cambridge University Press, 1998. - 176 pp.
17. Laurie Bauer. *English Word-Formation.* - CUP, 1983. - 326 pp.
18. M. H. Klaiman. *Grammatical Voice.* - CUP, 1991. - 352 pp.
19. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik I. *A university grammar of English.* / под ред. И.П.Верховской. - М.: Высшая школа, 1982. - 391 p.

Додаток А

**Організація аудиторної роботи з практичної граматики
під час проведення повторного курсу**

План роботи з навчальної дисципліни на II семестр
(форма контролю - залік)

№ пари	Теми курсу	Академічний контроль	Кількість балів
Змістовий модуль I. Морфологія. Самостійні та службові частини мови			
Пара 1	Граматична структура англійської мови. Система частин мови. Структура англійського речення. Чотири типи речення (розповідне, запитальне, спонукальне, окличне). Члени речення. Дієслова to be, to have.	Практичне заняття	16
Пара 2	Іменник. Категорія множини. Категорія відмінку. Категорія роду.	Практичне заняття	16
Пара 3	Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Синтаксичні моделі з прикметником з ознаками порівняння. Прислівник. Зіставлення прислівників hard/hardly, late/lately.	Практичне заняття	16
Змістовий модуль II. Часи англійського дієслова в активному і пасивному стані			
Пара 4	Дієслово. Граматичні часи. Активний стан. Пасивний стан.	Практичне заняття	16
Пара 5	Узгодження часів. Непряма мова. Зміна прямої мови у непряму мову (у розповідних, запитальних, спонукальних реченнях та реченнях з універсальними істинами)	Практичне заняття	16
Пара 6	Артикль. Неозначний артикль. Означний артикль. Контрольне опитування (виконання картки з практичним завданням)	Практичне заняття	16 4

**Розрахунок рейтингових балів з коефіцієнтом
1 курс (форма контролю - залік)**

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	6	6
2.	Виконання завдань з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	6	30
3.	Робота на практичному занятті	10	6	60
4.	Контрольне опитування (виконання картки з практичним завданням)	4	1	4
Максимальна кількість балів - 100				
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів становить $100/100 = 1$				

Додаток Б

**Організація аудиторної роботи з практичної граматики
під час проведення повторного курсу**

План роботи з навчальної дисципліни на III семестр
(форма контролю - екзамен)

№ пари	Теми курсу	Академічний контроль	Кількість балів
Змістовний модуль III. Модальні дієслова. Умовний спосіб дієслова. Безособові форми дієслова			
Пара 1	Модальні дієслова в сучасній англійській мові. Модальні дієслова з різними формами інфінітиву	Практичне заняття	16
Пара 2	Способи англійського дієслова. Синтетична та аналітична форми умовного способу	Практичне заняття	16
Пара 3	Вживання умовного способу англійського дієслова	Практичне заняття	16
Пара 4	Загальна характеристика неособових форм англійського дієслова	Практичне заняття	16
Пара 5	Дієприкметник. Інфінітив. Герундій	Практичне заняття	16
Змістовий модуль IV. Синтаксис.			
Пара 6	Просте речення. Класифікація простого речення	Практичне заняття	16
Пара 7	Головні та другорядні члени речення	Практичне заняття	16
Пара 8	Складносурядне речення	Практичне заняття	16
Пара 9	Складнопідрядне речення	Практичне заняття	16

**Розрахунок рейтингових балів з коефіцієнтом
2 курс (форма контролю - екзамен)**

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	9	9
2.	Виконання завдань з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	9	45
3.	Робота на практичному занятті	10	9	90
<p align="center">Максимальна кількість балів - 144 Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів становить $144/60 = 2,4$</p>				
<p align="center">Екзамен – 40 балів</p>				

Робоча навчальна програма
Практична граматики англійської мови

Укладач: Матвейченко Вікторія Вікторівна, доцент кафедри англійської філології. На матеріалі Програми з практичної граматики англійської мови; укладачі: Говорун Надія Володимирівна, викладач кафедри англійської філології Гуманітарного інституту та Топалова Тетяна Сергіївна, викладач кафедри англійської філології Гуманітарного інституту.